

Boala in mentalitatea straveche populara romaneasca

Medicina este o ramura a stiintelor biologice care are ca scop pe de o parte studiul corpului omenesc si al functionarii lui, pe de alta parte - pe baza acestor cunostinte - conservarea si restabilirea sanatatii.

Medicii traci ai lui Zamolxis, care credeau ca tot asa cum nu se cuvine sa \hat{a} ncercam a vindeca ochii fara a fi vindecat capul, tot asa nu trebuie sa tamaduiim capul fara a tine seama de trup, cu atat mai mult nu trebuie sa \hat{a} ncercam a vindeca trupul fara a \hat{a} ncerca sa tamaduiim sufletul.

<http://www.romaniadevis.ro/dacia/folclor-romanesc/medicina-stramosilor>

Medicina straveche: Uimitoarele plante vindecatoare ale dacilor

Unele din plantele pe care le foloseau dacii pentru a trata diverse boli, numite de unii speciali ti "plantele magice ale taumaturgilor dac" , au supravieuit testul timpului.

Exper ii spun c multe dintre indicatiile cunoscute de daci sunt "în concordan cu ceea ce tim ast zi despre compozi ia chimic a plantelor i cu întrebuinta lor în medicina popular sau tiin ific "

Se pare c medicii vestii ai Antichit ii tia care sunt plantele de leac folosite de daci i, unii dintre ei, chiar au consemnat numele dacice ale unora dintre acestea, precum i întrebuintele lor . Cei care "au vorbit" despre plantele de leac ale dacilor sunt Dioscoride i Pseudo-Apuleius. Mai aproape de zilele noastre, în cartea "Medicina în Dacia" a istoricului clujean Ioan Horatiu Cri an apar date interesante în ceea ce prive te "metodele naturiste" de vindecare ale dacilor.

Aniarsexe (*Onobrychis viciaefolia* Scop., larba s rac , Sparceta, Baltarina) este una dintre plantele miraculoase ale dacilor. Despre care se noteaz c b ut cu vin este bun în reten ia de urin , iar ca alifie,

amestecat cu untdelemn, este sudorific . Se pare că nu se cunoaște utilizarea ei, nici în medicina tibetică și nici în cea populară .

Boudathla (*Anchusa officinalis* L., Limba boului) la fel pus în vin, pare să fie binefacătoare. Medicina tibetică a constatat că planta are proprietăți emoliente, sudorifice și diuretice. Este recomandat contra guturaiului, bronhitei, iritațiilor rinichilor și retenției urinare. Pentru a ușura transpirația se folosește sub formă de infuzie sau decoct în bolile infecțioase, ca rujeola ori scarlatina. Medicina populară n-o întrebuințează .

Cinouboila (*Bryonia alba* L., Tigva de pământ) este o altă plantă din "medicina dacilor". Frunzele, fructul și rădăcinile acestei plante au efecte puternice. Se pune, cu sare, pe ulceratii și pe cangrene. Rădăcina plantei curăță și netezește pielea și elimină petele de soare. De asemenea, îndepărtează vîntăile ochilor sau ale feței, înlătură inflamațiile și sparge abcesele. Este bun în epilepsie, în apoplexie și ajutor celor care au amețeli. Buruiana cunoaște o largă folosire în terapeuțica populară românească, mai ales rădăcina, întrebuințată ca hemostatic și împotriva durerilor de cap.

Frunzele plantei Dyn (*Urtica dioica* L., Urzica, Urzica mare, Urzica de pământ) vindecă, sub formă de cataplasme, mușturile de câine și ulceratiile cangrenoase. Buruiana este bună la luxații, umflături, parotidite, tumori axilare, abcese. Frunzele, introduse în nări, se folosesc la scurgerile de sânge. Ajută la tulburările menstruale, iar sîmna, bătută cu vin îndulcit, este un bun afrodisiac.

Specialiștii subliniază că lista plantelor vindecătoare ale dacilor este cu mult mai cuprinzătoare, iar calitățile lor sunt de neprețuit.

<http://jurnalspiritual.eu/medicina-straveche-uimitoarele-plante-vindecatoare-ale-dacilor/>

În decursul timpului, poporul nostru, ca de altfel toate popoarele lumii, a dobândit o experiență foarte bogată prin observații îndelungi, cu privire la natura ce-l înconjură. Deși explicațiile pe care le găsesc străbunii noștri nu erau cele explicate de știința ulterioară, multe dintre concluziile străvechi au fost acceptate ca fiind valabile și încă mai sunt apreciate și în ziua de astăzi.

Cuprinsă de sentimente puternice de teamă sau de admirație față de mediul înconjurător, omenirea a făcut uz de imaginația bogată de care dispunea și a dezvoltat o gândire magică, de o forță uriașă, cu scop compensatoriu în cazurile unde nu a putut găsi explicații plauzibile.

Boala și duhurile rele

În vremurile străbunilor noștri apariția bolii reprezenta o problemă existențială, de aceea, în cea mai mare parte, boala era interpretată ca o *ființă potrivnică omului*.

Fiecare boală putea lua forma unui *duh necurat* sau a unei *ființe supranaturale* și era provocată prin farmece de un dusman dornic de răzbunare, dar în egală măsură putea fi și o pedeapsă trimisă de la Divinitate în cazul în care omul nu o cinstea cum se cuvine.

Veacuri la rand rolul de tamaduiitor l-a tinut batranele cunoscatoare a diverse leacuri si practici magice care se transmiteau din mosi stramosi. In fiecare sat existau doua sau trei astfel de batrane care tineau locul medicului din zilele noastre. De aici vine si vorba de "leac babesc". In unele zone, pe langa batranele mestere existau si vracii, vazuti ca magicieni pentru ca erau considerati capabili sa controleze fortele malefice.

Cum se numeau demonii bolilor

Strigoii sunt cei mai cunoscuti demoni populari romanesti. Ei reprezentau duhurile necurate in care se aciuau sufletele mortilor. De asemenea, fiintele cu infatisare de femei aveau o frecventa ridicata in randul duhurilor rele si in cele mai dese cazuri ele erau *lelele* sau *Muma Padurii*.

In cazul bolilor demonul purta de cele mai multe ori chiar numele bolii pe care o provoca. Astfel, demonul ce producea "bubele" se numea "*Buba*", demonul care imbolnavea de otita sau "najit" cum i se mai zicea bolii, se numea "*Najit*", cel care provoca pneumonia si junghiurile aferente bolii se numea "*Junghi*" etc. (Candrea., 1999, pg.146).

In descantecele de alungare a bolii regasim numeroase exemple de demoni cu numele bolilor pe care le provocau. Spre exemplu in judetul Mehedinti, chinuitoarea durere de masea era denumita si "*Viforul*", iar demonul bolii era numit la fel:

*" A plecat (cutare)
Pe cale, pe carare
S-a intalnit cu Viforul cel mare in cale
Viforul si Viforoaica
A intrat
Si s-a incuibat la (cutare):
In creierii capului,
In rontul nasului;
Si in dintii si in maselele lui
A facut moara de macinat
Si rasnita de rasnit,
Dintii si maselele le-a prafuit..."*
(Tocilescu,1900, p.1548, *apud* Candrea, 1999,pg 147)

Personificarea duhurilor

Duhurile si demonii aveau infatisare *infricosatoare*. Puteau lua chip de animal, dar chiar si de om. In unele cazuri, in functie de gravitatea bolii, duhurile erau reprezentate atat de caracteristici umane cat si animale, ca sa para si mai inspaimantatoare.

Varianta duhului cu chip omenesc, dar cu toate elementele fizinomice deformate este foarte bine reprezentata intr-un descantec de "speriat", din judetul Braila:

*"S-a dus X. pe cale,
Pe carare,
S-a-intilnit c-un unchias mare,
Grozav, intunecos,
Cu cojocu-ntors pe dos,
Cu ochii sticlitii,
Cu dintii rijniti,*

*Cu gura cascata,
Cu limba lasata,
Cu capul cit banita,
Cu fata cit aria...”*
(Candrea, 1999, pg.149).

Datorita victimelor numeroase pe care le-au facut de-a-lungul timpului, *ciuma* si *holera* au ramas in mentalul poporului ca fiind cele mai inspaimantatoare boli. Prin urmare acestea au dobandit in timp cele mai bogate portretizari insotite de felurite legende. Atat la poporul roman, cat si la alte popoare din Europa, dar si din zone ale Orientului, *ciuma* si *holera* apar personificate in chip de femei.

Ciuma, cea mai grozava dintre boli, era inchipuita ca o femeie urata, imbracata in alb, care putea fi ori o tanara fecioara, ori o femeie batrana, care se hranea cu inimi de oameni sau de animale si de multe ori era trimisa de Dumnezeu in locurile unde existau multi pacatosi. Ea era prevestita uneori de aparitia unor fenomene astrale deosebite precum eclipsele sau cometele. La noi un astfel de fenomen s-a petrecut in anul 615, cand in urma unei eclipse solare a erupt la cateva luni o epidemie devastatoare.

Frigurile denumeau starile febrile si erau inchipuite tot ca niste femei. In Bucovina se credea ca sunt in numar de 77 sau de 99 si toate erau surori. (Candrea, 1999, pg.171).

Obiceiuri de alungare a demonilor provocatori de boli

Ca o metoda de autoaparare impotriva temerilor de care erau cuprinsi in fata bolii, stramosii nostrii au recurs la aceeasi imaginatie bogata cu care au inchipuit aceste fapturi miraculoase si inspaimantatoare, pentru a le crea si anumite *slabiciuni* de care tamaduatorii se foloseau in descantece.

Astfel pe cat erau de urati dracii, pe atat erau de *fricosi* si *prosti de cadeau in gropi*. Se *speriau* foarte tare de zgomot, de foc si fum, de apele adanci si de locuri pustii si erau goniti cu agheazma, cu apa clocotita, cu pietre, cu piper, cu bici de matase impletit in sase, cu impuscaturi, cu clopote sau cu chiote si tipete asurzitoare.

Unii dintre ei erau *foarte usor de pacaliti*. Astfel in judetul Dorohoi exista obiceiul ca in cazul in care cineva din casa se imbolnavea de friguri, sa plece toti locuitorii de acasa, iar bolnavul scria pe usa: *“cutare nu sade in casa asta”*. Prin intermediul acestui sirletic, cand soseau *Frigurile* sa il caute pe bolnav si dadeau peste cele scrise pe usa, plecau si nu mai reveneau. (Candrea, 1999, pg.414).

Daca nu puteau fi alungati cu zgomote, blesteme si diverse metode periculoase, oamenii se foloseau si de reputatia lor de *mari chefuitori*, motiv pentru care erau invitati sa bea si sa se ospateze cat vor, numai sa ii lase in pace.

In cazurile bolilor grave si molipsitoare precum *ciuma* si *holera*, situatia devenea un interes al intregii comunitati. Daca nu reuseau sa alunge duhurile necurate prin ospete bogate intinse chiar in mijlocul drumului, oamenii recurgeau la *jertfe animale*.

Pentru *alungarea ciumei* exista si obiceiul trasarii unei brazde in jurul satului. Astfel in anul 1646, in vecinatatea zonei Lucesti, la granita Moldovei cu Transilvania, aflam din consemnarile unui calator strain cum se derula acest proces. Brazda era trasata in pamant ori cu ajutorului plugului de catre zece flacai goi, ori in chip simbolic de catre

zece fete batrane tot fara vesminte, care faceau inconjurul satului in timp ce cantau si saltau (Candrea, 1999, pg.167-168).

Toarcerea, teserea si coaserea unei *camasi din canepa* reprezenta un alt obicei de alungare a ciumei, regasit mai ales in zona Transilvaniei. Aceasta camasa era facuta intr-o noapte de un numar determinat de femei, in principal sapte sau noua si era folosita pentru imbracarea unei papusi umpluta cu paie pe care o spanzurau ulterior de un pom la marginea satului. In unele zone camasa se ardea.

Veacuri intregi de crestinism nu au reusit sa elimine increderea oamenilor in practicile de origine pagana. Aceste practici nu vor disparea atata vreme cat inca exista in subconstientul colectiv credinta in existenta unei lumi mistice populate de felurite fiinte supranaturale care detin rolul de randuire, sau de zdruncinare al traiului zilnic pe care-l duc pamantenii.

Sursa bibliografica : CANDREA, I.Aurel, *Folclorul Medical Roman Comparat* , Ed.Polirom, Bucuresti, 1999